

Meerjaren Beleidsplan

2018 - 2022

Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg

2 oktober 2017

Nummer 612.1

14 september 2017 vaststelling DB
2 oktober 2017 goedkeuring AB

Inhoudsopgave

Meerjaren	1
Beleidsplan	1
2018 - 2022	1
Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg	1
2 oktober 2017	1
Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	5
2 Evaluatie 2012-2017	7
2.1 Algemeen	7
2.2 Achterban en samenwerking met andere maatschappelijke partners.	7
2.3 Belangrijkste resultaten inhoudelijk werk	8
2.5 Belangrijkste resultaten organisatorisch	13
3 Sterkte/zwakteanalyse	15
4 Doelstellingen en meerjarenbeleid	19
4.1 Algemeen	19
4.2 Doelgroepen	20
4.2.1 Achterban	20
4.2.2. Overheid	21
4.2.3. Bedrijven	21
4.3 Inhoudelijke Thema's	23
4.3.1 Ruimtelijke ordening, landschap, natuur, mobiliteit.	23
4.3.2 Milieu (milieu (algemeen), water, landbouw)	24
4.3.3 Energie en Klimaat, Duurzaamheid (circulaire economie)	26
4.4 Communicatie en voorlichting	27
4.5 Organisatie	28
4.5.1 Natuur en Milieufederatie (bureau en bestuur)	28
4.5.2 GroenHuis	29
4.5.3 De Natuur en Milieufederaties	29
4.6. Samenvatting	30
5 Meerjarenraming 2018 t/m 2022	31
5.1 Succesvolle transitie met groei	31
5.2 Krimp	31

1 Inleiding

1.1 Algemeen

De Milieufederatie Limburg presenteert hierbij haar meerjarenbeleidsplan voor de periode 2018 t/m 2022.

Het meerjarenbeleidsplan is aan de orde gesteld tijdens de regiovergaderingen in het voorjaar van 2017 en vervolgens als concept vastgesteld in de vergadering van het dagelijks bestuur van 14 september 2017. Op 2 oktober 2017 is het MJBP definitief vastgesteld door het algemeen bestuur.

Het meerjarenbeleidsplan is een visie op hoofdlijnen op basis waarvan jaarlijks de werkplannen zullen worden opgesteld.

1.2 Missie

De missie van de NMF Limburg wordt in nevenstaand kader gepresenteerd. Mede op basis van de analyse in dit Meerjarenbeleidsplan is geconcludeerd dat de federatie een organisatie is waar beleidsbeïnvloeding voorop staat, met sterke verbinding naar de achterban vooral op momenten dat er relevante lokale en/of regionale zaken spelen. Verder is belangrijk dat NMF Limburg in de lijn van de missie zich "ethisch" op stelt en dat beschermen in combinatie met structurele verbetering (verduurzaming) door onder meer bewustwording wordt nagestreefd.

Missie

De Milieufederatie is dé provinciale belangenbehartiger voor natuur, milieu en landschap in Limburg. Zij bundelt alle krachten in Limburg die de omslag naar een duurzame samenleving willen verwezenlijken.

1.3 Samenvatting

In het beleidsplan wordt de missie van de federatie toegelicht en worden op basis van een omgevings- en een sterkte/zwakteanalyse, de doelstellingen van de federatie beschreven. Deze ingrediënten zijn de basis voor het meerjarenbeleidsplan voor de periode 2018-2022. De positie en werkwijze van de Natuur en Milieufederatie zijn veranderd. In de beginperiode (jaren '70 en '80) voerde zij actie tegen ontwikkelingen in de provincie. Sindsdien schuift zij vaker aan bij diverse overleggen van overheden en bedrijfsleven en is een volwaardige gesprekspartner geworden.

In de Provinciale Nota Natuur en Landschapsbeheer 2010-2020 worden als kerntaken genoemd: ondersteuning van vrijwilligers, beleidsbeïnvloeding door in een zo vroeg mogelijk

stadium inbrengen van wensen en ideeën van de achterban bij provinciale planvorming, alsmede mentaliteitsbeïnvloeding. In overleg met gedeputeerde van natuur en landbouw van de provincie Limburg op 6 maart 2017 is deze taken door beide partijen nog steeds onderschreven. Zoals onze missie aangeeft, willen wij naast belangenbehartiger nadrukkelijk een platform zijn voor de positieve krachten in Limburg die de omslag naar een duurzame samenleving zo snel mogelijk doen plaatsvinden.

Uiteindelijk wil de Natuur en Milieufederatie Limburg bereiken dat duurzaamheid een vanzelfsprekende en op waarde geschatte overweging is bij het handelen van burgers, bestuurders en ondernemers.

De federatie streeft haar missie na door in een zo vroeg mogelijk stadium deel te nemen aan beleidsprocessen, door het uitvoeren en ondersteunen van projecten die natuur, milieu en landschap in Limburg versterken, door het in voorkomende gevallen voeren van juridische procedures of andere acties¹ - passend binnen onze eigen interne gedragscode - en door het organiseren en onderhouden van een uitgebreid netwerk en het creëren van draagvlak.

De groeiende belangstelling vanuit en het belang voor het bedrijfsleven om te werken aan duurzaamheid, andere vormen van energie en energiebesparing biedt kansen die de Natuur en Milieufederatie omzet in samenwerking en het uitvoeren van opdrachten voor bedrijven.

De Natuur en Milieufederatie heeft hiervoor al kennis op het gebied van energie en probeert deze verder uit te bouwen vooral op het gebied van de circulaire economie tot producten en diensten die inzetbaar zijn voor met name het MKB dat hier zelf geen expertise voor wil en kan opbouwen.

Daarnaast wordt de Milieufederatie geconfronteerd met het feit dat overheidssubsidies en bijdrage van de Nationale Postcode Loterij niet meer vanzelfsprekend zijn.

Mede gelet op de ongewisse toekomst, die nu een maal bij deze tijd hoort, blijft het daarom van groot belang dat alle medewerkers voorbereid zijn op mogelijke veranderingen. Dit kan het beste door voortdurende scholing die vooral gericht is op het ontwikkelen van vaardigheden die horen bij meer projectmatig werken, zoals het maken van projectvoorstellen en offertes en het onderhouden van netwerken etc..

Vanwege de risico's in de financiering zoekt de Milieufederatie een balans tussen een kernbezetting (senioren) en een flexibele schil (projectmedewerkers) zonder kwaliteitsverlies door teveel verloop.

¹ Wat betreft de werkwijze (bestuurlijk dan wel activistisch gericht) blijft het een kwestie van maatwerk. Wel is het belangrijk dat NMF Limburg voor zich zelf in de belangrijke dossiers een grens stelt en weet welke stok kan worden gebruikt als deze grens wordt overschreden. Deze stok kan zijn het opstappen uit een overlegsituatie, het voeren van juridische procedures, het organiseren van een demonstratie, het aanbieden van een petitie etc. Per situatie zal gekeken worden naar de meest geëigende actie, waarbij rekening wordt gehouden met wat dat betekent voor onze achterban. Verder moet de actie ook passen bij de bij de samenstelling van de organisatie. In de praktijk zal het erop neerkomen dat we de bestuurlijke gerichtheid handhaven maar dat we in voorkomende gevallen onze tanden zullen laten blijven zien, al of niet in nauwe samenwerking maar andere activistische spelers uit onze eigen achterban dan wel daarbuiten.

2 Evaluatie 2012-2017

2.1 Algemeen

De positie en werkwijze van de Natuur en Milieufederatie zijn veranderd. In de beginperiode (jaren '70 en '80) voerde zij actie tegen ontwikkelingen in de provincie. Al langere tijd schuift zij vaak aan bij diverse overleggen van overheden en bedrijfsleven en is een volwaardige en gewaardeerde gespreks- en/of projectpartner geworden.

Waar het via overleg niet mogelijk was om weerbarstige processen te doorbreken, heeft de Milieufederatie nog sporadisch juridische procedures gevoerd, onder tegen de aanleg van de Buitenring Parkstad.

2.2 Achterban en samenwerking met andere maatschappelijke partners.

2.2.1 Achterban

Afhankelijk van de actualiteit is er meer of minder contact met de aangesloten groepen. Gedurende de planperiode schommelde het aantal aangesloten organisaties rond de 100 met in totaal meer dan 36.000 leden/donateurs.

In het MJBP 2012-2017 is als doel geformuleerd dat de Milieufederatie een achterban van minstens 90 aangesloten groepen op het gebied van natuur, landschap en milieu behoudt en ondersteunt. Daarnaast is in 2017 de Milieufederatie een platform voor duurzaamheid, energie en klimaat met minstens 10 aangesloten groepen.

We kunnen momenteel constateren dat de Milieufederatie met een totale achterban van 96 groepen, waarvan er 8 behoren tot het segment duurzaamheid en energie op de goede weg is.

2.2.2 Natuurterreinbeherende organisaties

Conform het gestelde doel in het MJBP is er intensief samengewerkt met de natuurterreinbeherende organisaties.

2.2.3 Provincie Limburg

De gestelde doelen ten aanzien van de samenwerking met de provincie (de Milieufederatie is de gesprekspartner voor de provincie Limburg voor de beleidsinbreng op het gebied van natuur, milieu en landschap en de provinciale bijdrage voor het werk van de Milieufederatie t.a.v. beleid en achterban blijft gehandhaafd) zijn gehaald.

Mede naar aanleiding van de juridische procedure die NMF Limburg in 2008 heeft gevoerd tegen de versoepeling van de WAV is binnen de Provinciale Staten een felle discussie gevoerd over de onwenselijkheid dat de Milieufederatie met geld van de provincie tegen de provincie procedures kan voeren. Een meerderheid was van mening dat dit niet meer wenselijk is. Als reactie hierop heeft de Milieufederatie in overleg met de provincie een interne gedragscode opgesteld waarin is vastgelegd in welke situatie welke rol wordt vervuld. Deze code is in de afgelopen periode met succes toegepast.

2.2.4 Waterschappen

Het doel om voorlichtingen aan burgers over het functioneren van zuiveringsinstallaties in Limburg te geven is helaas niet gehaald. Het waterschap organiseert deze voorlichtingen nu zelf. Gelukkig ligt de organisatie van de excursies naar beken en vennen wel nog bij de NMF Limburg.

2.2.5 Bedrijven

Het doel om als NMF Limburg samen te werken met bedrijven en hun standsorganisaties op het gebied van duurzaamheid en energie vanuit de overtuiging dat hierdoor de winst voor natuur en milieu het grootst zijn is slechts ten dele gehaald. Er zijn twee sectoren waar het wel redelijk gelukt is en dat betreft de energiebesparing in de bebouwde omgeving waar samengewerkt wordt met bouw-, isolatie- en zonnepanelenbedrijven alsmede de samenwerking met het landbouwbedrijfsleven via onder meer de Mergellandcorporatie. Ook het doel om andere inkomstenbronnen te genereren is niet gehaald.

2.3 Belangrijkste resultaten inhoudelijk werk

De Natuur en Milieufederatie Limburg heeft zich grofweg met een drietal inhoudelijke thema's bezig gehouden. Per thema worden de belangrijkste resultaten, in het licht van de eerder gestelde doelen, geschetst

2.3.1 Ruimtelijke ordening, natuur en mobiliteit

In het MJBP was als hoofddoelstelling geformuleerd "Handhaving van het beleid uit het vigerend POL, de provinciale Nota Natuur en Landschap 2010-2020. Idem voor het Coalitieakkoord 2011-2015 voor zover bevorderend voor onze missie"

Bij de herziening van het POL in 2014 hebben wij niet kunnen verhinderen dat het areaal beschermde natuur is afgenomen. Dit komt vooral door het feit dat de categorie zilvergroen minder beschermd wordt dan de oude EHS. Gelukkig heeft wel het door ons in samenwerking met 18 andere organisaties opgestelde Manifest "Limburgs groen van denken naar doen" een positieve doorwerking gehad op het in 2015 opgestelde coalitieakkoord. Onze inbreng op de Natuurvisie in 2016 is maar zeer ten dele gehonoreerd. De provincie blijft vasthouden aan zelfrealisatie van de natuur, ook blijkt dit in de praktijk niet goed te werken. De eerder aangekondigde provinciale bezuinigen op natuur (beheer) zijn gelukkig wel van tafel.

Continu houdt de Natuur en Milieufederatie - vaak op verzoek van de achterban - zich bezig met lokale planologische ontwikkelingen (circa 30 per jaar) die de kwaliteit van natuur en landschap bedreigen. Het meest spraakmakend waren het racecircuit De Peel, Nunhems zaden, Dierenwelzijnscentrum in Sittard en de zandwinning in Weert. In een groot deel van de zaken hebben de bemoeienissen van de Natuur en Milieufederatie een positief effect gehad voor natuur en landschap.

Verder is de Milieufederatie nadrukkelijk betrokken geweest bij de volgende infraprojecten: Verbreding en ontsnippering A2, Buitenring Parkstad, IJzeren Rijn, AWACS, N280 West en de N266 (randweg Nederweert)

Bij al deze projecten is of wordt in goed overleg met overheid en achterban aan een oplossing gewerkt waar we inhoudelijk achter kunnen staan. Dit geldt onder meer voor de verbreding van de A2 en de aanleg van de N280. Dit geldt echter niet voor de Buitenring Parkstad. Uiteindelijk hebben wij de procedure bij de Raad van State verloren en wordt deze weg momenteel aangelegd onder meer door de oostflank van de Brunssummerheide.

Een ander doel uit het MJBP betreft het op eigen initiatief uitvoeren van projecten op dit thema, in opdracht van provincie of andere instanties. In dit verband kan de bovenwettelijke natuurcompensatie in het Loobeekdal worden genoemd. Na jarenlang procederen tegen de komst van het racecircuit de Peel is er voor een schikking gekozen waarbij de initiatiefnemer extra natuurcompensatie zou gaan realiseren. De NMF Limburg was opdrachtgever van dit project dat in 2016 met succes is opgeleverd.

Ook de app TRINL (Tijdreizen in Limburg) is op eigen initiatief tot stand gekomen. Deze app van de Natuur en Milieufederatie Limburg is sinds 2015 verkrijgbaar in de App Store en Play Store. Met deze gratis app kunnen gebruikers 'reizen door de tijd'; de gebruiker kan namelijk schakelen tussen landkaarten uit verschillende periodes. Naast de huidige landkaart en de nieuwste POL-kaart (Provinciaal Omgevingsplan Limburg) zijn er vier historische kaarten beschikbaar uit 1700, 1800, 1850 en 1900. Voor het eerst zijn de kaarten digitaal passend gemaakt voor gebruik met GPS.

2.3.2 Milieu (water, landbouw, bedrijven)

In het MJBP was als hoofddoelstelling geformuleerd "Handhaving van het beleid uit het vigerend POL, de Omgevingsverordening Limburg alsmede het door de provincie en de waterschappen vastgesteld beleid in de waterbeheerplannen" voor zover bevorderend voor onze Missie.

In het licht van deze doelstelling hebben wij ons kritisch opgesteld tegen over het loslaten van de stand-still van de pompcapaciteit in het kader van het beregeningsbeleid en hebben wij ons verzet tegen de geplande dam van vier meter hoog in het Gulpdal ter hoogte van Sleenaken. Verder hebben de intentieverklaring Deltaplan Hoge zandgronden in 2014 mede ondertekend. Ook hebben wij de Smart River visie onderschreven en gebruiken wij deze als referentiekader ter beoordeling van de plannen die momenteel gemaakt worden in het kader van het Deltaplan Maasveiligheid. Onze reactie op het nieuwe provinciale waterplan en waterheersplan van het waterschap lag in de lijn van onze doelstelling en op belangrijke onderdelen zijn we gecontenteerd.

Afgelopen periode is met wisselend succes een Big Jump georganiseerd om aandacht te vragen voor de nog steeds slechte waterkwaliteit.

Op eigen initiatief heeft NMF Limburg in samenwerking met de Open Universiteit de mogelijkheden onderzocht voor het terugwinnen van grondstoffen uit oude Limburgse stortplaatsen (urban mining). Het doel is om stortplaatsen aan te wijzen voor rendabele sanering waarna natuurontwikkeling kan plaatsvinden. In totaal bleken van de 250 stortplaatsen in de EHS 16 storten kansrijk. Aanvullend onderzoek naar de inhoud van de storten is echter noodzakelijk.

2.3.3 Landbouw

De hoofddoelstelling met betrekking tot de landbouw luidde: Verduurzaming van de landbouw conform de landbouwvisie van de Milieufederatie met als speerpunten dierstandstill in Limburg, zuinig ruimtegebruik, het sluiten van de kringlopen, geen negatieve beïnvloeding volksgezondheid door landbouw en zorgdragen voor een robuuste ecologische structuur. Mede tegen de achtergrond van deze doelstelling hebben wij in 2013 het Manifest Evenwichtige Veehouderij mede ondertekend met als belangrijke slogan: "In 2025 is elke veehouderij een lust voor haar omgeving. In het kader van dit manifest is afgesproken dat elk jaar een viertal indicatoren (fijnstof, geurhinder, ammoniak en landschappelijke kwaliteit) alsmede de omvang van de veestapel, gemonitord. Deze monitoring heeft vervolgens uitgewezen dat de veestapel in Limburg nog steeds groeit en dat met name emissie van fijnstof nog toeneemt en de andere indicatoren min of meer gelijk blijven. Veehouderij een lust voor haar omgeving is dus nog niet echt in zicht.

Dit blijkt ook uit onze eigenstudie in 2014 over geurhinder in de zes gemeenten in de Peel: minimaal 11.000 inwoners ondervinden geurhinder en indien wordt uitgegaan van de strengere GDD-norm bedraagt het aantal geurgehinderden zelfs ruim 28.000 inwoners.

Daarom hebben wij in 2014 ook meegedaan aan de landelijke actie voor het behoud van dierrechten en melkquotum. De dierrechten blijven in elk geval tot 2018 overeind, het melkquotum is in 2015 echter losgelaten, waardoor er een groot mestoverschot is ontstaan dat alleen kan worden opgelost door het aantal koeien daadwerkelijk te verminderen.

In 2016 werden door het RIVM de resultaten van het onderzoek Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO) gepresenteerd. De belangrijkste aanbeveling uit dit onderzoek is dat de uitstoot van fijnstof en ammoniak uit een oogpunt van

volksgezondheid zou moeten worden teruggebracht. Vanaf juli 2016 participeert NMF Limburg in het platform “Schone stallen”. Een belangrijk agendapunt was hier hoe bij de vergunningverlening van de veehouderijbedrijven rekening moet worden gehouden met de uitkomsten van het VGO-onderzoek. NMF Limburg stelt zich hier op het standpunt dat, zolang er geen duidelijke kwantitatieve causale verbanden zijn, er in zijn algemeenheid moet worden gestreefd naar het terugdringen van de uitstoot van zowel ammoniak als fijnstof. Dat past ook binnen de afspraken van het eerder genoemde manifest. Verder heeft NMF Limburg aangekaart het overleg Schone Stallen te eenzijdig te vinden. Schone Stallen focust zich op emissie, oftewel een end-of-pipe discussie. Er is behoefte aan een platform waar een continue dialoog plaatsvindt over landbouwvraagstukken in de breedte op provinciaal niveau (algemene landbouwvisie), waarin ook andere thema’s dan techniek aan bod komen.

De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) moet gaan zorgen voor evenwicht tussen natuur en economie. De PAS moet economische ontwikkeling van landbouwbedrijven rondom de Natura 2000-gebieden mogelijk maken, maar ook perspectief bieden voor het herstel en de ontwikkeling van de belangrijkste natuurwaarden vastgelegd in het Europese natuurbeleid. De PAS is per 1 juli 2015 in werking getreden na een inspraakprocedure en na goedkeuring van het parlement. Inmiddels worden door een deel van onze achterban procedures bij de Raad van State aangespannen tegen het verlenen van vergunningen in het kader van de Natuurbeschermingswet waarbij de vergunningverlener zich beroept op de PAS. Deze beroepsgronden tegen de PAS hebben bij de Raad van State serieuze twijfel opgeworpen. Dit blijkt uit het feit dat zij in 2017 zogenaamde prejudiciële vragen gaat stellen in deze zaken. Een prejudiciële vraag is een rechtsvraag van een rechter aan een hoger gerecht (bijvoorbeeld van de Hoge Raad der Nederlanden aan het Hof van Justitie van de Europese Unie), betreffende de uitleg van een rechtsregel.

De Mergellandcorporatie - in 1997 gestart als een samenwerkingsverband van de Limburgse Land- en Tuinbouw Bond (LLTB) en de NMF Limburg - maakte in 2013 een doorstart. Vanaf 2016 treedt de Mergellandcorporatie namelijk op als penvoerder van de LAG (Lokale Actiegroep) van het LEADER- programma Zuid-Limburg en is daarmee formeel verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma, inclusief het functioneren van de LAG. Daarnaast heeft de Mergellandcorporatie een belangrijke rol gespeeld in de biologische landbouw. Eerst via haar eigen project biologisch boeren, vervolgens via het provinciale project “uitwerkingsplan Biologische landbouw”. De NMF Limburg verzorgt de administratie en de financiën van de Mergellandcorporatie.

2.3.4 Bedrijven

Aan verduurzaming van het “overige” bedrijfsleven is in de planperiode niet veel aandacht besteed.

2.3.5 Energie en klimaat

In 2012 hebben wij ons als doel gesteld dat de Milieufederatie dit thema in brengt bij de beleidsontwikkeling van overheden en instanties zodat in 2017 beleid is verankerd ter bevordering van andere vormen van energie, klimaatmaatregelen (preventief en voor de opvang van de gevolgen) en duurzaamheid.

In de lijn hiervan hebben wij met in 2013 mede het landelijke energieakkoord ondertekend waaraan ruim veertig organisaties, waaronder de overheid, werkgevers, vakbeweging en natuur- en milieuorganisaties zich verbinden. In het akkoord staan afspraken over energiebesparing, schone technologie en klimaatbeleid. Limburg heeft zich onder andere in dit kader verplicht 95 MW windenergie op te wekken in 2020.

Tijdens de achterbandag in 2015 heeft de Milieufederatie Limburg zich fossielvrij verklaard. Daarnaast heeft zij haar visie gegeven op schaliegas (ongewenst), geothermie en wind. Laatst genoemde vorm van hernieuwbare energie roept veel weerstand op bij de traditionele achterban. Daarom hebben we een eigen windmolenvisie opgesteld en in 2016 gepresenteerd. In vervolg hierop heeft de federatie in 2017 de uitgangspunten voor een energielandschappen kaart gepresenteerd met een beeld van hoe Limburg er in 2050 uit zal zien na een succesvolle energietransitie van fossiel naar hernieuwbaar.

Ook heeft de Milieufederatie zich tot doel gesteld het algemeen bewustzijn bij burgers en bedrijven te vergroten door acties van de Milieufederatie zelf én in samenwerking met het platform van een nieuwe achterban. Inmiddels kunnen we in 2017 constateren dat via het Servicepunt Lokale Energie Limburg een tiental energiecorporaties worden ondersteund die zich vervolgens lokaal inzetten voor energiebesparing en lokale opwekking van hernieuwbare energie. Daarnaast hebben we in een aantal projecten (Besparen met ster en Dubbel Duurzaam) energiecoaches opgeleid en energiebesparingsscans uitgevoerd. Ook hebben we deelgenomen aan het project StookJeRijk dat gaat over betaalbaarheid en energiebesparing in de huursector en overleg tussen gemeente, woningcorporaties en huurders.

2.4 Communicatie en voorlichting

Een van de doelstellingen in het MJBP was dat de Milieufederatie een positief-kritisch imago als onafhankelijke, nuchtere belangenbehartiger voor natuur, milieu en landschap zou hebben en dat de Milieufederatie zou worden gezien als de deskundig gesprekspartner en adviseur t.a.v. duurzaamheid, energie en klimaat. Hoewel we dit nooit onderzocht hebben blijkt wel uit de reacties van de meeste stakeholders dat de Milieufederatie zo wordt gezien. Zeker bij een van de belangrijkste financiers, de provincie Limburg bestaat dit beeld.

Daarnaast heeft de Milieufederatie zich als doel gesteld door het gebruik van diverse communicatiemiddelen al haar doelgroepen in de samenleving te bereiken, waarbij een van de speerpunten was de evaluatie van het communicatieplan uit 2012. Enkele belangrijke punten hieruit waren:

Het aantal persmomenten heeft tijdelijk een dip gehad. Dit was onder meer het gevolg van minder spraakmakende onderwerpen bij de NMF Limburg (o.a. de dossiers Buitenring en Racecircuit De Peel zijn afgesloten). Er is vervolgens ingezet op een actiever

persvoorlichtingsbeleid. Hierdoor is het aantal persmomenten toch op het gewenste niveau gebleven.

Nieuw zijn de vrienden/volgers die de NMF Limburg heeft op de sociale media. Deze kunnen tot de 'nieuwe' achterban gerekend worden. Opvallend positief is het percentage generatie Y en babyboomers op het totaal aantal FB-vrienden (>2.000 personen), respectievelijk 15% en 25%. Het aantal lidorganisaties uit de hoek van de energiecorporaties etc. is gestegen van 0 naar 10. Belangrijk is om alert te blijven, met name omdat de vergrijzing van de achterban nog steeds actueel is.

De impact van de sociale media is beter dan verwacht. Dat betekent dat het een goede keuze was om voor de periode 2012-2017 in de communicatie als speerpunt voor de sociale media te kiezen. Ook de lancering van de app TRINL (in 2015) voorzorg in een toename van het aantal vrienden van de NMF Limburg. Bij de overige doelgroepen zijn de cijfers gelijk gebleven of licht gegroeid, zoals bij de vraagbaakfunctie. De NMF Limburg lijkt meer naamsbekendheid te hebben want het aantal vragen via de zogenaamde vraagbaak is licht groeiende.

Het tijdschrift Limburgs Milieu is na vernieuwing (nieuwe huisstijl) ondanks het relatief gering aantal betalende abonnees een belangrijk visitekaartje voor de NMF Limburg. De oplage en het aantal niet-betalende abonnees is nagenoeg gelijk gebleven. Het aantal betalende abonnees is helaas met 10% teruggelopen.

2.5 Belangrijkste resultaten organisatorisch

- **Tijdsbesteding Doelen**

De tijdsbesteding gaat op hoofdlijnen in de richting zoals die in het MJBP is uitgestippeld.

De belangrijkste voorgenomen koerswijziging heeft betrekking op de groei op het thema Energie, terwijl de andere thema's Natuur (incl. RO) en Milieu (incl. landbouw) min of meer gelijk zouden moeten blijven. Nadrukkelijk zij hier vermeld dat de werkzaamheden op het gebied van energie en bedrijven niet ten koste zijn gegaan van het traditionele werk op het gebied van ruimtelijke ordening, natuur en landbouw.

Ook de doelstelling om het aandeel van de indirecte uren onder de 20% te laten uitkomen is uitgekomen omdat de betreffende medewerkers meer directe uren zijn gaan maken (GroenHuis en Leader administratie).

2.5.1 Personele bezetting

In 2017 was de omvang van het personeelsbestand 6,5 FTE. Het zijn met name senior medewerkers met vaste contracten. Van wege de risico's in de financiering heeft de Milieufederatie gezocht naar een balans tussen kernbezetting (senioren) en een flexibele schil (projectmedewerkers) zonder kwaliteitsverlies door te veel verloop.

2.5.2 Financiën

Wat betreft de doelstelling voor de totale omzet liggen we op schema.

Van de subdoelen blijft de "omzet gerealiseerd bij bedrijven" echter achter.

2.5.3 Organisatie

Het vertrek van het IKL heeft een grote impact gehad op de interne organisatie binnen het GroenHuis. NMF Limburg trekt als gevolg hiervan het facilitair management binnen GroenHuis.

In elke provincie is een Natuur en Milieufederatie actief. Deze twaalf federaties werkten in de afgelopen periode samen op het gebied van de thema's: ruimte-natuur, energie-bedrijven en binding-profilering. Medewerkers van de federaties vergaderen enkele malen per jaar in Utrecht. Deze bijeenkomsten worden gebruikt om kennis uit te wisselen en elkaars standpunten te vernemen. Ook worden projecten en campagnes besproken en opgestart. Daarnaast hebben de twaalf een netwerk directeur die op landelijk niveau acquireert. Er is een gezamenlijke website: www.natuurenmilieufederaties.nl.

3 Sterkte/zwakteanalyse

Bij het opstellen van een sterkte-zwakteanalyse is een aantal stappen doorlopen, waarbij aan de hand van de interne kenmerken (sterktes, zwaktes) en externe elementen van de Milieufederatie (kansen en bedreigingen) is gekeken naar de toekomst van de organisatie.

In tabel 1 zijn in een confrontatiematrix de kansen, bedreigingen alsmede sterktes en zwaktes bij elkaar gebracht. In deze matrix kunnen gebieden worden onderscheiden waar de Milieufederatie in de komende jaren zal gaan **aanvallen** (sterktes X kansen), **verdedigen** (sterktes X bedreigingen), zich zal **verbeteren** (zwaktes X kansen) of zich uit zal **terugtrekken** (zwaktes X bedreigingen).

In het volgende hoofdstuk wordt op basis van de hier uit gevoerde analyse het meerjarenbeleid uitgewerkt.

Tabel 1 Confrontatiematrix		Kansen	Bedreigingen
		☐ Er borrelen vanuit de samenleving vele duurzaamheidsinitiatieven op	☐ Te ver doorgesloten vermaatschappelijking van de natuur
		☐ Er komt een vitale 'grijze golf' beschikbaar	☐ Mensen binden zich niet meer blijvend aan organisaties, achterban vergrijs
		☐ De provincie hecht sterk aan burgerparticipatie en wil bovenregionale problemen oplossen met maatschappelijke organisaties zoals de Milieufederatie	☐ Alle natuur- en milieuorg. alsmede waterschappenkrijgen te maken met bezuinigingen
		☐ Bedrijfsleven wil maatschappelijk verantwoord ondernemen en zoekt maatschappelijke stakeholders (inhoud, positie, invloed, imago)	☐ Afname van overheidssubsidies gaat sneller dan het aanboren van nieuwe geldbronnen
			☐ Concurrentie op het gebied van duurzaamheid en C2C: NMF L is niet vanzelf sprekend de autoriteit.
	Sterktes	AANVALLEN	VERDEDIGEN
	☐ Uitgebreid netwerk (bestuurlijk, ambtelijk, achterban, bedrijven)	Positie traditionele achterban bestendigen en nieuwe achterban via "platform duurzaamheid" genereren.	Met feiten onderbouwen dat natuur en milieu nog lang niet klaar zijn.
	☐ Onafhankelijk en deskundige gesprekspartner	Handhaven c.q. versterken positie als belangenbehartiger - vooral middels burgerparticipatie - op het gebied van natuur, milieu en landschap in de provincie.	Inzetten op kleine kernbezetting (senioren) en een flexibele schil (junior projectmedewerkers) om in te kunnen spelen op de ongewisse geldstromen.
	☐ Grote achterban, vormt legitimatie; het kunnen omgaan met de achterban	Blijven investeren in weerbarstige dossiers zoals landbouw.	Positie bij TBO's en waterschappen bestendigen en waar mogelijk uitbouwen door vernieuwende concepten aan te bieden.
	☐ Brede en generalistische kennis op natuur en milieu,	De Milieufederatie wil nadrukkelijker dan voorheen het bedrijfsleven als doelgroep zien.	
	☐ Op onderdelen specialistische kennis (RO, natuur, landbouw, water, energie, communicatie en voorlichting) en veel ervaring, zeker in het totale netwerk		
	Zwaktes	VERBETEREN	TERUGTREKKEN
	☐ Dubbele profilering (erkende NGO versus belangenbehartiger)	Consequent toepassen van de gedragscode en bijbehorende communicatie.	Minder focus op projecten waarin weinig relevante ontwikkelingen plaats vinden.
	☐ Afhankelijkheid van overheidsgeld	Ontwikkelen portfolio met nieuwe vermarktbaar concepten vooral gericht op duurzaamheid voor met name het MKB.	Beperken van deelname aan v.n.l. landelijke stroperige overleggen waar andere gelijksoortige organisaties al actief zijn.
	☐ Relatief geringe naamsbekendheid bij de burger	Netwerk bedrijven uitbreiden	Niet meer actief inzetten op donateurschap van particulieren.
	☐ Zowel landelijk als regionaal is de natuur en milieubeweging sterk versplinterd	Deskundigheid op energie en duurzaamheid (circulaire economie) versterken.	

Toelichting op de confrontatiematrix

De in 2012 gehanteerde confrontatiematrix blijkt nog steeds een goed uitgangspunt te zijn voor het MJBP van 2018-2022. De belangrijkste wijzigingen, nuances treft u in onderstaande toelichting aan.

Afhankelijkheid van overheidsgeld

Afgelopen jaren is duidelijk geworden dat projectfinanciering wel mogelijk is op specifieke thema's. Dit blijkt bijvoorbeeld uit projecten als Dubbel Duurzaamheid, het opleiden van energiecoaches, opdrachtgeverschap natuurproject Loobeekdal, etc. Voor het echte belangenbehartigingswerk blijkt dit helaas heel lastig en zijn we nog steeds grotendeels afhankelijk van overheidsgeld. In dit verband is ook tekenend de uitspraak van de directeur van een federatie die het sinds 2016 zonder exploitatiesubsidie moet doen: "Het eerste jaar zonder vaste subsidie komen wij goed door. Betrokken blijven bij de inhoudelijke dossiers wordt moeilijker, de plek die we met subsidie van nature hadden zijn we kwijt, we hebben daar geen rol van betekenis." Op grond van deze constatering moet de afhankelijkheid van provinciale subsidie worden erkend en dat we er dus vooral moeten zorgen deze te behouden door ons traditioneel werk goed en constructief te blijven doen zonder dat de provincie onze agenda gaat bepalen. Onze missie moet leidend zijn, niet de financiering. Bij het wegvallen van de provinciale subsidiering zal voor het traditionele belangenbehartiging/beleidswerk een andere financiering gezocht dienen te worden, bijvoorbeeld NPL geld en het reserveren van een deel van de opbrengsten van andere projecten voor belangenbehartiging. Voorkomen moet worden dat we wezensvreemde projecten gaan oppakken. Verder zouden we ons er op kunnen gaan toeleggen de achterban middels trainingen gericht op te leiden zodat zij zelf nog meer kunnen oppakken. Het eventueel opheffen van de NMF Limburg is pas aan de orde als het traditionele belangenbehartiging /beleidswerk in onvoldoende mate kan worden voortgezet.

Mede gelet op de ongewisse toekomst, die nu een maal bij deze tijd hoort, blijft het daarom van groot belang dat alle medewerkers voorbereid zijn op mogelijke veranderingen. Dit kan het beste door voortdurende scholing die vooral gericht is op het ontwikkelen van vaardigheden die horen bij meer projectmatig werken, dus het maken van projectvoorstellen en offertes etc..

Weerbarstige dossiers

Hoe ga je om met de dossiers waar je tot dusver weinig resultaat hebt kunnen boeken? Zo blijkt het landbouwdossier een zeer hardnekkig milieudossier, zie onder meer PAS, Manifest Evenwichtige veehouderij etc.. Het lijkt vechten tegen de bierkaai. Desondanks is het belangrijk om hier toch mee door te gaan, waarbij we onze beschermersrol blijven oppakken (petities, bezwaarschriften, lobby etc.), maar daarnaast ook nieuwe positieve initiatieven ondersteunen op het gebied van biologische landbouw, voedselbossen en natuur inclusieve landbouw. In dit verband dient ook beseft te worden dat het nu eenmaal vaak een kwestie van lange adem is. Daarnaast moet de NMF Limburg vooral open blijven staan voor nieuwe ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld klimaat slimme landbouw. We zullen innovaties en start-ups beter aftappen en deze steunen en een podium te bieden. Het gaat hierbij vooral om kleinere grondeigenaren in brons- en zilvergroene natuur, waar de TBO's weinig aandacht aan besteden.

Het bedrijfsleven als doelgroep

De samenwerking met het bedrijfsleven en het ontwikkelen van vermarktbaar concepten voor bedrijven alsmede het uitbreiden van het netwerk van bedrijven komt niet of nauwelijks van de grond. Toch mag dit voornemen niet worden weggeschreven. Vooral op het gebied van energie gebeurt er nu, juist in het bedrijfsleven heel veel. We moeten bedrijven meer als partner zien. Ondernemers spreken inmiddels meer onze taal. Hier liggen voor NMF Limburg veel kansen die door een pro-actieve opstelling verzilverd kunnen worden. Bedrijven die het goed doen kunnen we een podium bieden, bijvoorbeeld biologische boeren, papierfabriek en warmtenet. Verder hebben bedrijven belang bij een goed leefklimaat om werknemers te binden, bijvoorbeeld Océ.

In zijn algemeenheid willen we samenwerken met, met name MKB bedrijven door hen een netwerk en/of podium te bieden. Werkzaamheden die ook uitgevoerd kunnen worden door commerciële marktpartijen pakken wij in principe niet op. Samenwerking met grote bedrijven ligt niet voor de hand om dat deze zelf over de gewenste relevante kennis beschikken.

In de volgende planperiode zal de NMFL een start maakt met te onderzoeken wat de NMFL kan doen op dit terrein.

4 Doelstellingen en meerjarenbeleid

In zijn algemeenheid geldt dat we focus in het werk van NMF Limburg willen aanbrengen.

4.1 Algemeen

Doelstellingen:

- De Natuur en Milieufederatie is de bewaker en behartiger van de belangen van natuur, milieu en landschap en neemt actie waar die belangen bedreigd worden.
- De Milieufederatie vormt de spil in de krachtenbundeling van de organisaties in Limburg die werken aan de omslag naar een duurzame samenleving;
- De Natuur en Milieufederatie is en blijft in Limburg de eerste gesprekspartner van overheid en instanties omtrent het beleid en de beleidsvoorbereiding t.a.v. natuur, milieu en landschap;

Beleid

Op basis hiervan mengt de Natuur en Milieufederatie zich in het publieke debat, zowel proactief als reactief.

Zij werkt op basis van inhoudelijke kennis en vanuit het uitgangspunt dat natuur en milieu (helaas) zeker niet 'af' zijn of zeker nog niet veilig gesteld voor de toekomst, en dat duurzaamheid bijdraagt aan de belangen van natuur, milieu en landschap en dus aan een goed leefomgeving voor mens, dier en natuur. Met name bij natuurcompensatie zal voortdurend worden gewezen op het feit dat de kwaliteit van net aangelegde natuur aanmerkelijk minder is dan eeuwenoude natuur.

NMF Limburg zal een doorgeschoten vermaatschappelijking van de natuur bestrijden. Natuur heeft een waarde vanuit zichzelf, die indien nodig beschermd moet worden. NMF Limburg zal continu proberen die waarde te vergroten.

Verder zal NMF Limburg proberen om bij alle initiatieven met een impact op natuur en milieu inzichtelijk te krijgen wat de toegevoegde waarde werkelijk is, indien alle maatschappelijke kosten en baten in beeld zijn gebracht. In de dagelijkse praktijk betekent dit wij voor derelijke initiatieven zullen pleiten voor het opstellen van een MKBA (Maatschappelijke Kosten Baten Analyse).

Om zicht te krijgen op de effectiviteit van het provinciale beleid inzake natuur en milieu zullen wij de in dit verband relevante gegevens verzamelen en bewerken. De aldus verkregen natuur- en milieu-indicatoren zullen een keer per twee jaar worden gepubliceerd. Het doel hiervan is om via gerichte communicatie aandacht te vragen voor de zaken die goed gaan, maar vooral ook om gemotiveerd te kunnen signaleren op welke onderdelen extra geïnvesteerd zou moeten worden. In de beginperiode van dit meerjarenbeleidsplan zullen we voor deze twee jaarlijks monitoring door een stagiaire een plan van aanpak en draaiboek laten opstellen.

4.2 Doelgroepen

4.2.1 Achterban

Doelstellingen:

- **De NMF Limburg streeft naar een achterban van minimaal 100 aangesloten groepen**

Toelichting:

De laatste jaren is gebleken dat er gemiddeld drie groepen per jaar hun lidmaatschap opzeggen en dat er gemiddeld drie nieuwe groepen zich aansluiten. Hierdoor schommelt het aantal aangesloten organisaties al jaren rond de 100. Wel blijkt er een verschuiving op te treden van “groen” naar “grijs”.

- De Milieufederatie coördineert de inbreng van de achterban en stemt deze af; zij vertegenwoordigt de achterban in het beleidspeelveld.

Beleid

De Milieufederatie onderhoudt de contacten met de achterban door regelmatig regiobijeenkomsten en themabijeenkomsten te organiseren.

Zij is vraagbaak voor de achterban door haar kennis van ruimtelijke ordening en omgevingsrecht, haar regionale kennis, en doordat zij verbindingen kan leggen tussen alle betrokkenen. Deze kennis wordt actief in stand gehouden.

Gelet op onze missie is het evident dat we wij in onze ondersteuningswerkzaamheden vooral de lokale component laten doorwerken. Verder zullen wij als NMF Limburg vooral groepen moeten ondersteunen in “zilver” en “brons”, omdat de terrein beherende organisaties (tbo’s) zich immers vooral richten op “goud”.

Bij “goud” zullen wij daarom alleen naar de kwaliteit van het abiotisch milieu kijken alsmede naar de ruimtelijke ordening. Dit laatste zullen wij in nauw overleg met de (tbo’s) blijven doen. Hiermee hebben wij vanaf onze oprichting een zeer speciale band. De Natuur en Milieufederatie faciliteert het natuurbeschermingsoverleg, werkt samen in de lokale planologie en bij grote projecten (natuurvisie, infrastructuurprojecten), is in veel gevallen penvoerder bij beleidsinbreng en gezamenlijke initiatieven en acties.

Aangezien gemiddeld drie groepen per jaar hun lidmaatschap opzeggen zullen we vooral niet-aangesloten groepen actief te benaderen en uit nodigen voor thema’s die voor hen van belang zijn met als doel de omvang van de huidige achterban te handhaven en zo nodig uit te breiden. Er dient in dit verband opgemerkt te worden er een verschil is in de grijze achterban (dat slaat niet op hun leeftijd) die voor een deel bestaat uit energiecorporaties. Deze worden gaandeweg professioneler en beschikken in toenemende mate of financiële middelen en kunnen te zijner tijd in principe betalen voor onze diensten. Dit geldt niet voor de meer traditionele groene achterban die in het algemeen armlastig is. Dit deel van de achterban is vooral geïnteresseerd in ondersteuning van het bureau indien er lokale dan wel regionale zaken spelen.

	2018	2022
Tijdsbesteding in dagen	215	215

4.2.2. Overheid

Doelstelling:

- De natuur en Milieufederatie is de gesprekspartner voor de provincie Limburg voor de beleidsinbreng op het gebied van natuur, milieu en landschap;
- Handhaving van de provinciale bijdrage voor het werk van de Natuur en Milieufederatie t.a.v. beleid en achterban.
- De Natuur en Milieufederatie is, in samenwerking met lokale groepen, gesprekspartner voor gemeenten bij vraagstukken van ruimtelijke ordening (structuurvisies) en bedreigingen van natuur, milieu en landschap;
- De Natuur en Milieufederatie is, in samenwerking met lokale groepen, gesprekspartner voor het waterschap Limburg bij vraagstukken van waterbeheer, waterkwaliteit en waterveiligheid daar waar bedreigingen van natuur, milieu en landschap aan de orde zijn.

Beleid

De Natuur en Milieufederatie levert door goede inhoudelijke argumenten, tijdige inbreng en open communicatie, meerwaarde aan het beleid van de overheden.

Bij bezwaarprocedures hanteert de Milieufederatie de afgesproken gedragscode.

De Natuur en Milieufederatie streeft een goede relatie met provincie, gemeenten en waterschap na, maar stelt hierbij haar Missie voorop.

(NB de provincie, de gemeenten en het waterschap kunnen ook opdrachtgever voor projecten zijn. Dit komt aan de orde bij de inhoudelijke thema's.)

	2018	2022
Tijdsbesteding in dagen	25	25

4.2.3. Bedrijven

Doelstelling:

- De Natuur en Milieufederatie werkt samen met bedrijven en hun standsorganisaties op het gebied van duurzaamheid (circulaire economie) en energie vanuit de overtuiging dat hierdoor de winst voor natuur en milieu het grootst zijn. Deze samenwerking komt tot uiting door te participeren in coalities en in opdrachten aan de Milieufederatie.
- Naast het inhoudelijke belang van dit beleid wil de Milieufederatie hiermee ook andere inkomstenbronnen genereren en wil dan door deze vorm van risicospreiding minder afhankelijk zijn van de andere bijdragen.

Beleid

De groeiende belangstelling vanuit en het belang voor het bedrijfsleven om te werken aan duurzaamheid, andere vormen van energie en energiebesparing, biedt kansen die de Natuur en Milieufederatie omzet in samenwerking en het uitvoeren van opdrachten voor bedrijven.

Op basis van de onderstaande overwegingen dat

- veel MKB bedrijven de tijd ontbreekt om na te denken wat duurzaamheid voor hen zou kunnen betekenen kan NMF Limburg als een soort verbinder bedrijven aan elkaar kunnen koppelen dan wel bedrijven een spiegel kunnen voorhouden;
- Het bureau slechts 7 fte telt en de expertise vooral uit ruimtelijke ordening, landschap, natuur, landbouw, water, energie, communicatie en voorlichting bestaat en kennis over productieprocessen etc. ontbreekt;
- De samenwerking op het gebied van klimaat/circulaire economie/energie/duurzaamheid meer voor de hand ligt dan op het gebied van de ruimtelijke ordening/natuur. Dit laatste vanwege onze rol als beschermer van natuur en landschap. Overigens wil dit niet zeggen dat onder bepaalde omstandigheden het toch niet mogelijk zou moeten zijn om met bijvoorbeeld met wegenbouwers en ontgronders al in een voortraject samen te werken. Ook zouden wij een rol in het toezicht houden op de ruimtebank kunnen spelen.
- In zijn algemeenheid geldt dat bij samenwerking met bedrijven vertrouwen heel erg belangrijk is en dat dus wantrouwen (de “verzetmodus”) niet gecultiveerd mag worden. Dus van defensief, meer naar creatief.

staan wij in de planperiode voor een beleid dat zich in hoofdzaak richt op samenwerking met mkb-bedrijven die zich bezig houden met duurzaamheid(circulaire economie) en energie waarbij onze kracht niet zit in de technische inhoudelijke kant, maar in het ondersteunen en stimuleren op het gebied van procesmanagement, het koppelen van netwerken en het bieden van een podium (Gulpener 2003 en 2007). Vanwege de geringe omvang van het bureau en het ontbreken van de specifieke expertise zullen we in eerste instantie kijken naar de kennis en ervaring die elders in het land bij collega federaties wordt opgedaan en ontwikkeld. Indien blijkt dat hij ook voor NMF Limburg zonder al te grote voor investeringen een rol van betekenis kan worden gespeeld zal de Natuur en Milieufederatie een plan voor de samenwerking met deze bedrijven maken, zodat in 2022 een netwerk is opgebouwd.

	2018	2022
Tijdsbesteding in dagen ²	5	25

² De tijdsbesteding betreft hier vooral het onderhouden van het netwerk, dus niet de feitelijke project uitvoering

4.3 Inhoudelijke Thema's

Beleidsmatig proberen we focus aan te brengen door de klimaat/energieopgave vooral te bundelen met de ruimtelijke ordening, ons traditioneel werkveld. Hier ligt ons unieke selling point. Wij zijn namelijk de enige groene organisatie in Limburg die nadrukkelijk inzet op én de energietransitie van fossiel naar hernieuwbaar én op behoud en bescherming van natuur en landschap. Daarom proberen we de door ons gewenste transitie van de energieopwekking in een regionaal ruimtelijk beeld (energie landschap Limburg) te vertalen dat moet kloppen met onze andere ruimtelijke doelstellingen, bijvoorbeeld dat in 2050 de helft van Limburg uit natuur moet bestaan, zie ook §4.3.1. Onze twee hoofdrichtingen RO/Natuur en Energie/Klimaat komen hier immers bij elkaar.

4.3.1 Ruimtelijke ordening, landschap, natuur, mobiliteit.

De hoofdthema's ruimtelijke ordening, natuur en landschap alsmede milieu (bodem, water, lucht, landbouw) krijgen ongewijzigd (ten opzichte van het vorige plan) prioriteit.

Doelstellingen:

- **Een samenleving die (nieuwe) natuur, milieu en landschap beschermt en ontwikkelt met directe betrokkenheid van bewoners. Hierbij is de niche van de Natuur en Milieufederatie Limburg het abiotisch milieu (bodem, water, lucht) van de natuur alsmede de ruimtelijke ordening in en om de natuur.**

Toelichting:

We hebben hier in principe twee rollen: Beschermen samen met achterban, bevriende bedrijven en burgers ter voorkoming verslechtering : dit is van oudsher ons 'basiswerk'. Daarnaast ondersteunen we initiatieven ten behoeve van ondernemende achterban, bevriende bedrijven en burgers: hier ligt onze kracht en dit doen we dan met name voor de combinatie van de thema's energie en landschap en natuur.

- **In 2050 moet de helft van Limburg uit natuur bestaan.**

Toelichting:

De gerenommeerde bioloog Edward Wilson oppert in zijn boek "De halve aarde" dat , alleen als we de helft van het aardoppervlak teruggeven aan de natuur, we de hoop kunnen koesteren de enorme hoeveelheid levensvormen te kunnen redden waaruit zij is samengesteld. Vertaald in oppervlakte betekent dit ruim 100.000 ha areaal natuur in Limburg. Als we goudgroen, zilvergroen en bronsgroen zoals omschreven in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg bij elkaar optellen komen we in Limburg heel dicht bij dat doel (45%). Dat betekent wel dat de boeren in zilver en brons veel meer dan nu het geval is een vorm van natuurinclusieve landbouw met bijvoorbeeld agroforestry zouden moeten omarmen. Daarnaast komt er ruimte vrij door bevolkingskrimp en kan in het stedelijk gebied extra groen worden gerealiseerd met een waterinfiltratie- en/of bergingsfunctie.

Via eigen initiatief uitvoeren van projecten op dit thema, in opdracht van provincie of andere instanties; idem projecten in landelijke samenwerking.

Beleid

Deze doelen wil de Milieufederatie bereiken door zoveel mogelijk te participeren in de relevante gremia op het gebied van ruimtelijke ordening (PCOL, PIO etc.), natuur (NB-overleg) en mobiliteit (lobby agenda spoor). Daarnaast zal ze gevraagd en ongevraagd zienswijzen en/of visies inbrengen al of niet samen met de achterban. Bij grotere projecten kan er een gerichte lobby gevoerd worden. Ook kan het organiseren van een evenement, een voorlichting (omgevingswet) dan wel een campagne tot de instrumenten behoren. Als dit allemaal niet lukt, blijft de gang naar de rechter mogelijk, rekening houdend met onze gedragscode.

Ten einde het doel om in 2050 de helft van Limburg uit natuur te laten bestaan zullen we ijveren voor een natuurinclusieve landbouw (aanleg voedselbossen, etc.) in met name de brons- en zilver groene zones.

	2018	2022
Tijdsbesteding in dagen ³	323	323

4.3.2 Milieu (milieu (algemeen), water, landbouw)

Doelstellingen:

- Milieu (algemeen)
 - Een samenleving die milieu kwaliteit (bodem, water, lucht) beschermt met directe betrokkenheid van bewoners met speciale aandacht voor water en landbouw als sector die een grote invloed heeft op het milieu in het buitengebied.
- Water
 - **Om een schoon, veilig, gezond en aantrekkelijk watersysteem te realiseren dienen de te nemen maatregelen geprioriteerd te worden volgens de trits “vasthouden, bergen en afvoeren”. Verder dient het uitgangspunt “teelt volgt peil” te worden gerespecteerd.**

Toelichting

Klimaatverandering leidt in Limburg tot langere droge periodes en hevigere regenbuien. Dat zal de komende jaren steeds beter merkbaar zijn. De klimaatverandering vereist belangrijke aanpassingen in onze maatschappij en zeker in ons waterbeheer. Het Waterschap Limburg zal in het kader van het project “Water in balans” tal van maatregelen uitvoeren om de werking van het watersysteem te verbeteren. NMF Limburg zal in haar rol als groene belangenbehartiger hierin participeren. Vasthouden van het water bij de bron middels infiltratie in zowel het landelijke als stedelijk gebied verdient de hoogste prioriteit, gevolgd door de aanleg van retentiebekkens. Pas op de laatste plaats komt het vergroten van de afvoercapaciteit in beeld omdat hiermee vaak problemen naar lagere gelegen gebieden worden afgewenteld. Verder spreekt het voor zich dat droogte minnende gewassen niet in de beekdalen worden geteeld.

³ In de staafdiagram onder 4.6 worden de bestaande en geplande tijdsbesteding in 2018 voor alle thema's samengevat en gemotiveerd toegelicht.

In het kader van het Deltaplan Maasveiligheid Limburg dienen de hoogwaterprojecten altijd aan te sluiten de specifieke kenmerken van het betreffende riviertraject: het DNA van de rivier.

Toelichting

Hierbij worden structuren (hoogwatergeulen, meestromende nevengeulen etc) aangelegd die volgens dit "Smart Rivers" concept echt passen bij de rivier. Smart rivers is een platform dat wordt ondersteund door het ministerie van EZ, Wereld Natuurfonds, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Klimaatbuffers, Ark natuurontwikkeling en OBN/Het Bosschap

- Landbouw
 - Een duurzame landbouw conform de landbouwvisie van de Natuur en Milieufederatie met als speerpunten dier-standstill in Limburg, zuinig ruimtegebruik, het sluiten van de kringlopen, geen negatieve beïnvloeding volksgezondheid door landbouw en zorgdragen voor een robuuste ecologische structuur;
 - **Omdat in 2025 de Limburgse landbouw een lust voor haar omgeving moet zijn, is sluiten van de voedsel-mest kringloop op meer lokaal niveau noodzakelijk**

Toelichting:

Tot ruim vijftig jaar geleden hadden we in Nederland een vrijwel gesloten kringloop van voer en mest op het niveau van het individuele bedrijf. Door bedrijven waren nog grondgebonden. Daarna groeide de veestapel explosief met veel import van veevoer over de hele wereld. Deze grote veestapel veroorzaakt veel problemen (geuroverlast, ammoniak- en fijnstofuitstoot alsmede mestoverschotten) en is momenteel daarom géén lust voor haar omgeving. Dit kan alleen worden bereikt door de omvang van de veestapel zodanig te verkleinen dat de voedsel-mestkringloop op provinciaal niveau wordt gesloten, waardoor het mestoverschot niet meer bestaat en de eerder genoemde emissies met bijbehorende overlast ook beheersbaar worden.

- Via eigen initiatief uitvoeren van projecten op dit thema, in opdracht van provincie of andere instanties; idem projecten in landelijke samenwerking.

Beleid

Deze doelen wil de Natuur en Milieufederatie bereiken door zoveel mogelijk te participeren in de relevante gremia op het gebied van milieu (platform luchtkwaliteit ect), water (Water in balans, Deltaplan Maas) en landbouw (Schone stallen, PAS). Daarnaast zal ze gevraagd en ongevraagd zienswijzen en/of visies inbrengen al of niet samen met de achterban. Bij grotere projecten kan er een gerichte lobby gevoerd worden. Ook kan het organiseren van een evenement (Big Jump), een voorlichting (waterwandelingen, klimaatadaptatie, groen blauwe stad) dan wel een campagne tot de instrumenten behoren. Als dit allemaal niet lukt, blijft de gang naar de rechter mogelijk, rekening houdend met onze gedragscode. Aanvullend aan onze beschermersrol zullen wij ook nieuwe positieve initiatieven ondersteunen op het gebied van biologische landbouw, voedselbossen en natuur inclusieve landbouw. Met name op deze onderwerpen zullen we ook proberen nieuwe projecten te ontwikkelen.

	2018	2022
Tijdsbesteding in dagen	255	255

4.3.3 Energie en Klimaat, Duurzaamheid (circulaire economie)

De voorgestelde energietransitie wordt vooral ingegeven door de wens om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, waardoor de door de mens veroorzaakte klimaatverandering binnen de perken blijft. Daarnaast is een belangrijk voordeel van hernieuwbare energie dat deze oneindig voorradig is. Dit in tegenstelling tot fossiel brandstoffen

Doelstellingen:

- **Een samenleving die draait op zo min mogelijk, maar in ieder geval schone energie**

Toelichting:

Onze rol is hierbij vooral **ondersteunen** van initiatieven ten behoeve van ondernemende achterban, bevriende bedrijven en burgers: hier ligt onze kracht.

- **In 2050 heeft in Limburg een volledige transitie van fossiele naar hernieuwbare energie plaats gevonden met behoud van landschappelijke kwaliteit en natuurwaarden**

Toelichting:

De omschakeling van fossiele energie naar hernieuwbare energie wordt door NMF Limburg onderschreven. Hernieuwbare energie "vreet" echter veel ruimte met uiteraard consequenties voor natuur en landschap. Hier ligt ons unique selling point omdat we de door ons gewenste transitie van de energieopwekking vertalen in een regionaal ruimtelijk beeld (energie landschap Limburg) dat moet kloppen met onze andere ruimtelijke doelstellingen, bijvoorbeeld dat in 2050 de helft van Limburg uit natuur moet bestaan.

Op een zelfde manier als in provincie Gelderland zouden we de totstandkoming van een Limburgs Energie Akkoord willen bewerkstelligen, waarbij we verder als een soort toezichthouder de uitvoering hiervan kritisch zouden moeten kunnen volgen.

- **Een circulaire economie die voetafdruk verkleint en uiteindelijk past binnen het draagvlak van de aarde**

Toelichting:

NMF Limburg houdt zich (nog) niet echt bezig met circulaire economie, heeft tot dusver ook nog niet echt ingezet op samenwerking met bedrijven (gebrek aan capaciteit).

Projecten op het gebied van circulaire economie zouden een duidelijke verbinding moeten hebben met het ro – of milieuthema cluster, zoals bij voorbeeld "Groen voor afval". Een project als Silver (Afvalstoffen van bedrijf x worden grondstoffen voor bedrijf y) hoort daarom nadrukkelijk bij de LWV en niet bij NMF Limburg. Het bevorderen van kringloop landbouw heeft een duidelijke regionale ro- en milieucapaciteit en past ons dus wel.

- Via eigen initiatief uitvoeren van projecten op dit thema, in opdracht van provincie of andere instanties; idem projecten in landelijke samenwerking;

Beleid

Deze doelen wil de Natuur en Milieufederatie bereiken door zoveel mogelijk te participeren in de relevante gremia op het gebied van klimaat en energie (platform geothermie ect). Daarnaast zal ze gevraagd en ongevraagd zienswijzen en/of visies inbrengen al of niet samen met de achterban. Ook kan het organiseren van een evenement (demonstratie Tihange), een voorlichting (klimaatadaptatie) dan wel een campagne tot de instrumenten behoren. Als dit allemaal niet lukt, blijft de gang naar de rechter mogelijk, rekening houdend met onze gedragscode.

Aanvullend op onze beschermersrol zullen wij ook nieuwe positieve initiatieven ondersteunen op het gebied van het opwekken van lokale hernieuwbare energie en het besparen van energie (Opleiden energie coaches). In dit verband is het SELL (Servicepunt Energie Lokaal Limburg) een belangrijk ondersteuningspunt dat we in de planperiode graag willen blijven ondersteunen. Het is dus belangrijk dat we hier structurele financiering voor vinden. De werkzaamheden op het gebied van klimaat en energie zullen betaald worden middels projectfinanciering, waarbij in beginsel het uitgangspunt hanteren dat we geen projecten oppakken die ook door commerciële partijen kunnen worden uitgevoerd. Indien deze projecten passen binnen onze missie kan hier gemotiveerd van worden afgeweken.

Om de rol van verbinder met bedrijven die iets willen met duurzaamheid en een circulaire economie die de voetafdruk verkleint daadwerkelijk vorm te geven zullen we eerst in beeld brengen welke expertise we hiervoor nodig hebben en of dit dan ook bij ons past, zie ook overwegingen bij paragraaf 4.2.3. Vanwege de geringe omvang van het bureau en het ontbreken van de specifieke expertise zullen we in eerste instantie kijken naar de kennis en ervaring die elders in het land bij collega federaties wordt opgedaan en ontwikkeld. Indien blijkt dat hij ook voor NMF Limburg zonder al te grote voor investeringen een rol van betekenis kan worden gespeeld zal de Natuur en Milieufederatie een plan (marktverkenning, uitbouw van de eigen kennis, opbouw van een portfolio van producten en diensten) voor de samenwerking met deze bedrijven maken, zodat in 2022 ervaring, een netwerk en een marktaandeel is opgebouwd.

	2018	2022
Tijdsbesteding in dagen	208	308

4.4 Communicatie en voorlichting

Doelstelling:

- De Natuur en Milieufederatie heeft een positief-kritisch imago als onafhankelijke, nuchtere belangenbehartiger voor natuur, milieu en landschap, en als de deskundig gesprekspartner en adviseur t.a.v. duurzaamheid, energie en klimaat;
- Door het gebruik van diverse communicatiemiddelen bereikt de Milieufederatie al haar doelgroepen in de samenleving;

Beleid

De communicatie dient te zorgen voor voldoende herkenbaarheid en publiciteit.

Medewerkers en bestuur dragen bij aan deze communicatie. We proberen een betweterige uitstraling te voorkomen en daar waar mogelijk te relativiseren en een humoristische toon aan te slaan. Temeer daar de meer bourgondische volksaard van de Limburgers in communicatieve zin hierbij beter aansluit.

In 2018 zal het communicatiebeleidsplan worden aangepast op basis van dit MJBP. Hierin zal een afweging wederom gemaakt worden over de inzet van traditionele media (o.a. het tijdschrift Limburgs Milieu) versus de moderne communicatiemiddelen zoals de sociale media. Middels het crm (customer relation management) systeem zal meer dan voorheen gepoogd worden de actieve burger rechtstreeks te benaderen. Verder zal bij het oppakken van projecten gelet worden op de mate waarin NMF Limburg zich zelf als organisatie kan profileren.

Vooruitlopend hierop wordt in 2017 een lezersonderzoek onder de abonnees van het Limburgs Milieu uitgevoerd. Dit onderzoek moet een antwoord geven op de vraag of het kwartaalblad Limburgs Milieu nog in deze vorm zou moeten worden uitgegeven. Een goed alternatief hiervoor lijkt een digitale nieuwsbrief, zoals een groot aantal collega organisaties (bijvoorbeeld BMF) deze regelmatig uitbrengen. Maar wellicht kan ook gekozen worden voor een andere stijl van het Limburgs Milieu.

Verder ligt het in de bedoeling eens in de twee jaar, zoals aangegeven in paragraaf 4.1. de effectiviteit van het provinciale beleid inzake natuur en milieu in beeld brengen en publiceren. Het doel hiervan is om via gerichte communicatie aandacht te vragen voor de zaken die goed gaan, maar vooral ook om gemotiveerd te kunnen signaleren op welke onderdelen extra geïnvesteerd zou moeten worden.

	2018	2022
Tijdsbesteding in dagen	107	107

4.5 Organisatie

4.5.1 Natuur en Milieufederatie (bureau en bestuur)

Doelstelling.

- De Natuur en Milieufederatie is een zelfstandige en onafhankelijke organisatie, verankerd in de samenleving door haar achterban en met een divers samengesteld bestuur;
- Handhaven van de kwaliteit en deskundigheid van de organisatie, plus uitbouwen hiervan voor de ambities t.a.v. het thema energie, klimaat en duurzaamheid;
- Een transparante en doelmatige organisatie waarvan de omvang van de omzet groeit met 10 % (circa € 800.000 excl. indexering) hetgeen een gevolg is van de verbrede doelstelling (circulaire economie);
- Vermindering van de indirecte inzet tot 20% van de totale tijdsbesteding;
- Blijven voldoen aan de eisen van het CBF vanwege de gelden van de NPL.

Wat betreft het bestuursmodel zal worden onderzocht of het bij andere federaties toegepast bestuursmodel⁴ voor NMF Limburg passend kan zijn.

Specifieke expertise zoals omgevingsrecht, GIS e.d. zal zoveel mogelijk via structurele samenwerking ingehuurd worden, zodat de beschikbare capaciteit zo veel mogelijk ingevuld wordt voor de eigen specifiek inhoudelijk benodigde kennis.

Vanwege de huidige risico's in de financiering zoekt de Milieufederatie een balans tussen een kernbezetting (senioren) en een flexibele schil (projectmedewerkers) zonder kwaliteitsverlies door teveel verloop.

De medewerkers houden via voldoende opleiding en bijscholing hun kwaliteiten en kennis op peil houden en bouwen deze uit voor de ambities voor 2018-2022.

	2018	2022
Tijdsbesteding in dagen	352	286

4.5.2 GroenHuis

Doelstelling

- De Natuur en Milieufederatie blijft de komende periode participeren in de Stichting Het GroenHuis.

De Natuur en Milieufederatie blijft zelfstandig maar wil maximaal samenwerken met de andere GroenHuispartners door onder andere het facilitair management voor haar rekening te nemen.

	2018	2022
Tijdsbesteding in dagen	61	61

4.5.3 De Natuur en Milieufederaties

Doelstelling

- De Natuur en Milieufederatie blijft de komende periode participeren in het netwerk van de landelijke Natuur en Milieufederaties.

Naast de inhoudelijke samenwerking werken een aantal federaties ook samen op facilitair gebied. De Natuur en Milieufederatie werkt hierin mee mits dit meerwaarde voor de eigen organisatie heeft, bijvoorbeeld een gezamenlijk crm.

De twaalf Milieufederaties zijn samen beneficiënt van de Postcode Loterij Nederland en voeren samen projecten uit met die gelden.

⁴ In dit model is niet langer sprake van een bestuur maar alleen nog van een Raad van Toezicht, die op grotere afstand van de organisatie staat. De directeur fungeert voortaan als directeur-bestuurder. Daarnaast is er in een aantal gevallen een Raad van Advies ingesteld die de antenne is van de organisatie in de provincie.

	2018	2022
Tijdsbesteding in dagen	17	17

4.6. Samenvatting

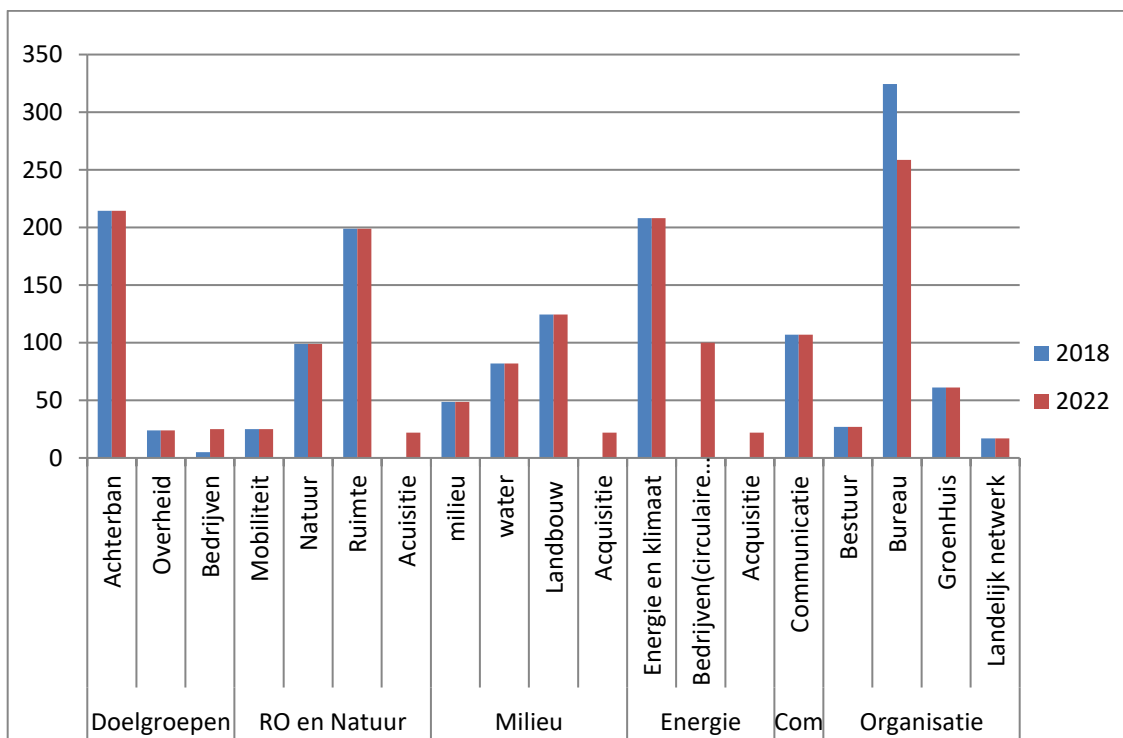
Bovenstaande gegevens inzake de tijdsbesteding zijn gebaseerd op gemiddelde omzet van de laatste twee jaar met bijbehorend personeelsbestand van circa 7 fte's.

De voorgestelde verschuivingen in tijdsbesteding geven een richting aan, maar moeten niet als absolute targets gezien worden gelet op de vele onzekerheden.

De verschuivingen zijn gebaseerd op de navolgende uitgangspunten:

- De afhankelijkheid van de structurele provinciale subsidie blijft gelijk;
- De tijdsbesteding aan de doelgroepen en de thema's blijft min of meer gelijk, echter die aan bedrijven stijgt sterk. Laatst genoemde stijging is verantwoordelijk voor de groei van de organisatie.

In onderstaand staafdiagram, in kleur, komt de tijdsbesteding nogmaals tot uitdrukking:

5 Meerjarenraming 2018 t/m 2022

In 2018 ziet de financiering van de verschillende thema's als volgt uit:

Thema's	Uitgaven	Dekking structureel	Dekking projecten	Dekking totaal
Ruimte, natuur, mobiliteit	€ 293.000	€ 293.000	€ 0	€ 293.000
Milieu (water, landbouw)	€ 229.000	€ 220.000	€ 9.000	€ 229.000
Energie, klimaat, duurzaamheid	€ 186.000	€ 48.000	€ 138.000	€ 186.000
Totalen	€ 708.000	€ 561.000	€ 147.000	€ 708.000

De thema's Ruimtelijke ordening, Natuur en Milieu worden bijna volledig gefinancierd met redelijke zekere inkomsten (ca € 561.000). Deze bestaan uit de exploitatiesubsidie van de provincie Limburg, de bijdrage van de nationale Postcode Loterij, de contributies en abonnementen alsmede een aantal zekere projecten. Het thema Energie, klimaat en duurzaamheid wordt daarentegen voor een belangrijk deel gefinancierd met projectgelden. De groei op dit onderdeel zal dus uit groei op het gebied van projecten moeten bestaan.

Als gevolg van de in hoofdstuk 4 beschreven koersbijstelling wordt er van uit gegaan dat de komende vijf jaar de totale omzet circa 10% toeneemt tot ca 850.000 per jaar. Dit is bovenop de indexering van 2% per jaar.

Globaal genomen kunnen er twee scenario's worden onderscheiden, die hierna kort zullen worden besproken.

5.1 Succesvolle transitie met groei

Indien onverhoopt structurele inkomsten in de planperiode wegvallen c.q. verminderen, zullen deze moeten worden gecompenseerd door:

- op onderdelen efficiënter te werken
- meer gebruik te maken van vrijwilligers en
- het succesvol binnenhalen van nog meer nieuwe projecten.

De medewerkers houden via voldoende opleiding en bijscholing hun kwaliteiten en kennis op peil om deze projecten te kunnen 'handelen'.

5.2 Krimp

Indien blijkt dat het eventueel wegvallen van een deel van de structurele inkomsten sneller gaat dan het aanboren van nieuwe geldbronnen, zullen de reserves worden ingezet om ten hoogste twee jaar te overbruggen. Intussen zal gewerkt worden aan een verlaging van de bezetting, waardoor de inkomsten en uitgaven weer met elkaar in evenwicht zijn.